



ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobkyně **Mgr. V. K.**, bytem Ž. 638/27, L., zast. Mgr. Martinem Chrástecským, advokátem se sídlem U Sokolovny 121, Zlín, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, **o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 3. 2011, č. j. KUOK 30608/2011, sp. zn. KÚOK/123238/2010/ODSH-SD/7469, ve věci přestupku,**

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 3. 2011, č. j. KUOK 30608/2011, **se ruší** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 7.760 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího právního zástupce.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Podanou žalobou se žalobkyně domáhala přezkoumání rozhodnutí žalovaného, označeného v záhlaví. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Litovel ze dne 16. 11. 2010, č. j. LIT 24949/2010, kterým byla žalobkyně uznána vinnou ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst.

1 písm. l) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, kterého se dopustila tím, že „dne 14. 6. 2010 kolem 8:00 hodiny při řízení osobního automobilu tov. zn. Mitsubishi Outlander ... na místní komunikaci v katastru obce B. projížděla nepřehlednou levotočivou zatáčkou ve směru jízdy od obce O. na obec B. takovým způsobem jízdy, že přejela částečně do protisměru, když zároveň do protisměru projíždělo zatáčkou osobní vozidlo tov. zn. Škoda Felicia ..., řízené R. M., jenž rovněž vjel vozidlem zčásti do levé poloviny vozovky, přičemž došlo ke střetnutí obou vozidel, následkem čehož na nich vznikla hmotná škoda nepřevyšující ani na jednom z nich podle odhadu policejního orgánu částku 100.000 Kč“. Tímto jednáním žalobkyně porušila § 4 písm. a), § 11 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. Za tento přestupek byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 2.000 Kč a paušální částka náhrady nákladů řízení 1.000 Kč.

[2] Žalobkyně napadla zákonnost rozhodnutí žalovaného, protože nebylo v plném rozsahu přezkoumáno odvolání, zejména odvolací námitka, že nebyl zjištěn řádně skutkový stav. Žalobkyně napadla i to, že žalovaný neprovedl důkazy, kterými měl být skutkový stav řádně zjištěn. Nebyla dostatečně uplatněna vyšetřovací zásada a nebyly zjištěny všechny okolnosti ve prospěch i neprospěch žalobkyně. Nepřezkoumatelným způsobem se žalovaný vypořádal s tvrzením žalobkyně o následcích nárazů na vozidlo žalobkyně. Žalovaný pouze uvedl, že tvrzení žalobkyně nemá oporu ve spisovém materiálu a že kdyby došlo k pootočení vozidla, byly by na silnic stopy od kol, které by nasvědčovaly pootočení vozidla. Tím však žalovaný opominul skutečnou situaci na místě nehody, která se stala v 8 hodin, avšak policisté vyhotovovali dokumentaci v 10:45 – 11:15 hodin, tedy 3 hodiny po nehodě. I ze spisu vyplývá, že mrholilo a zasahující policejní orgán nezjistil ani brzdou dráhu vozidel, proto je neudržitelné tvrdit i s ohledem na přírodní podmínky, že by na silnici byly stopy od kol v době ohledání policejního orgánu. Žalovaný důkazy navržené v odvolání neprovedl, aniž by zdůvodnil proč. Jde zejména o výslech pana J. P., který se měl vyjádřit k poškození geometrie vozidla žalobkyně. Z jeho výpovědi by šlo usuzovat o síle nárazu a i o pootočení vozidla. Tím byly porušeny § 82 odst. 4 s. ř. a čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Žalobkyně odkázala na judikaturu NSS (1 As 96/2008 – přestupek spadá do pojmu „trestních obvinění“, vztahuje se na ně čl. 6 cit. Úmluvy) a na rozsudek NS 8 Tdo 874/2009, podle kterého právo na obhajobu zahrnuje i právo na odročení úkonu trestního řízení pro překážky na straně obhájce. Žalobkyně si zvolila po obdržení předvolání obhájce a před jeho konáním požádala o jeho odročení z důvodu kolize jednání obhájce ve věci 6To 493/2010 u Krajského soudu v Brně – pobočka ve Zlíně. Vzhledem ke lhůtám nešlo o obstrukce, avšak provedením jednání bylo porušeno právo žalobkyně na obhajobu. Substituce advokáta je jeho právem, nikoli povinností. Žalobkyně je přesvědčena, že přestupek nespáchala a protože nebyl zjištěn řádně skutkový stav, mělo být v pochybnostech rozhodnuto v její prospěch, nikoli neprospěch. Žalobkyně požádala o přiznání odkladného účinku žalobě.

[3] Ve vyjádření žalovaný uvedl, že námitky žalobce jsou totožné s odvolacími námitkami a že se s nimi plně vypořádal a nadále na nich setrvává. Jedinou skutečností, na kterou žalovaný v napadeném rozhodnutí nereagoval, byl návrh na provedení výslechu svědka J. P. (majitele poškozeného vozidla). Z obsahu odvolání však nevyplývá, že by šlo o návrh na provedení důkazu. Odvolání pouze obsahuje formulaci: „důkaz: výslech majitele vozidla Ing. J. P.“ s uvedením jeho adresy. Z toho

nebylo jednoznačně patrné, že jde o návrh na provedení důkazu výsledkem svědka. Tomu nasvědčuje i absence skutečností, které by měly být výsledkem prokázány. Proto neměl žalovaný na co reagovat. K návrhu na přiznání odkladného účinku se žalovaný nevyjádřil.

[4] V replice žalobkyně uvedla, že z formulace „důkaz: výslech majitele vozidla...” jednoznačně vyplývá, že se jedná o navržení důkazu a jako takový měl být proveden.

[5] Osobě zúčastněné na řízení R. M. byla zaslána výzva podle § 34 s. ř. s., na tu jmenovaný ve stanovené lhůtě ani později nereagoval.

[6] Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.”) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 16. 3. 2011.

[7] Ze správního spisu ve vztahu k žalobním námitkám a souzené věci krajský soud zjistil z oznámení přestupku, že R. M. a žalobkyně byli podezřelí z porušení § 4 písm. a) a § 11 zákona č. 361/2000 Sb. a spáchání přestupků podle § 22 odst. 1 písm. l) zákona č. 200/1990 Sb., protože před nehodou nejeli při pravém okraji vozovky a dopustili se jednání, popsaného ve výroku napadeného rozhodnutí. Na vozidle žalobkyně vznikla podle odhadu Policie ČR škoda asi 7.000 Kč a na vozidle řidiče asi 30.000 Kč.

[8] Podle popisu Policie ČR šlo v místě nehody o nepřehledný úsek, zatáčku, nenachází se na ní dopravní značení, šířka vozovky je 4,2 m a jízdní pruhy nejsou odděleny dělicí čarou. Okraje vozovky nejsou označeny a přecházejí v pole. Ve výhledu do dálky brání vzrostlá vegetace. Povrch vozovky byl živičný, v době ohledání mokrá, bez výtluk a výmolů. Rychlost není v místě upravena dopravním značením, tzn. nejvyšší povolená rychlost je zde 90 km/h. V místě není osvětlení. V době popisu Policie ČR na místě mrholilo, teplota byla 19° C. V protokole jsou popsána poškození vozidel. Součástí dokumentace jsou fotografie, z nichž je zjevné, že v době jejich pořízení byla komunikace nejméně zčásti mokrá. Podle svého tvrzení řidič se svým vozidlem couvl, aby mohla žalobkyně vystoupit. Proto vozidlo nestálo v postavení po dopravní nehodě.

[9] Účastník nehody R. M. při podání vysvětlení uvedl, že jel rychlostí 30 km/h, protože měl zastavovat u nákladního vozidla, které na něj čekalo, nepršelo, vozovka byla suchá, protijedoucí vozidlo uviděl z 10 metrů, zabrzdil, ale nemohl už nic dělat, víc doprava uhnout kvůli terénní překážce nemohl, vozidlo řidičky jelo i v protisměrné části vozovky. Řidička strhla volant doprava, ale došlo ke střetu. V době střetu řidič již stál. Řidič uvedl, že v době příjezdu Policie ČR vozidla stála jako při nehodě. Nákladní vozidlo, které čekalo na lesní cestě před zatáčkou na řidiče, nijak nebránilo provozu. Řidič nákladního vozidla po nehodě odjel. Podle řidiče – účastníka nehody jela žalobkyně rychle, to ji vyneslo v zatáčce zčásti do protisměru; nejdříve uznala svou vinu, ale po příjezdu jí manžel řekl, že viníkem je druhý účastník nehody.

[10] Žalobkyně při podání vysvětlení uvedla, že před prudkou zatáčkou jela rychlostí 40 – 50 km/h, měla zařazený 3. rychlostní stupeň, vozovka byla mokrá. Asi 100 m před zatáčkou uviděla žalobkyně na přilehlé účelové komunikaci nákladní vozidlo, které stálo tak, že jeho levá část stála na účelové komunikaci a pravá na rozhraní účelové komunikace a místní silnice, do vozovky nezasahovalo. Na to žalobkyně reagovala zpomalením na 30 km/h, zařadila rychlostní stupeň 2. Po vjetí do zatáčky uviděla z 5 metrů vozidlo řidiče, které jelo přímo proti ní. Při vjíždění do zatáčky toto vozidlo neviděla vzhledem k profilu zatáčky a kvůli hustému porostu kolem silnice. Keře byly na straně řidiče, zasahovaly do komunikace. Žalobkyně jela pravou částí vozidla po štěrku, po trávě ne. Žalobkyně uvedla, že kdyby jel řidič pomaleji, ke střetu by nedošlo. Žalobkyně na situaci ihned reagovala, strhla volant doprava, ale střetu již nemohla zabránit. Po střetu řidič vozidla couvl o dva metry. Řidič žalobkyni tvrdil, že chtěl odbočit za nákladním automobilem. Řidič po nehodě vystoupil z auta, začal sbírat úlomky a házet je do křoví. Řidič byl ve vozidle sám, žalobkyně vezla maminku. Protože se s řidičem nemohla domluvit, zavolala žalobkyně policii. V době nehody hustě pršelo, viditelnost byla snížena. Podle žalobkyně příčina nehody byla v rychlé jízdě řidiče, při pomalé jízdě se v místě vozidla vyhnout mohou.

[11] Rozhodnutím ze dne 29. 10. 2010 bylo žalobkyni oznámeno zahájení řízení a byla předvolána na 16. 11. 2010. Toto rozhodnutí převzala žalobkyně dne 5. 11. 2010. Dne 12. 11. 2010 bylo doručeno faxem správnímu orgánu I. stupně oznámení o převzetí zastoupení žalobkyně ze dne 12. 11. 2010, plná moc a současně žádost o odročení termínu ústního jednání z 16. 11. 2010. Důvodem žádosti byla kolize s jednáním u Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně, sp. zn. 6To 493/2010, kterého se měl zástupce žalobkyně účastnit. Toto podání bylo doplněno správnímu orgánu I. stupně i písemně (pozn. soudu: obálka kvůli ověření data podání ve spise chybí, pouze je na podání vyznačen otisk razítka s datem 16. 11. 2010).

[12] Dne 16. 11. 2010 proběhlo v 9 hodin projednání přestupku, jehož se účastnil druhý účastník nehody (řidič) a u žalobkyně toliko správní orgán I. stupně konstatoval, že se nedostavila. V textu projednání je pak uvedeno, že správní orgán omluvu žalobkyně formou oznámení jejího zástupce o převzetí zastupování s žádostí o odročení jednání vyhodnotil „jako nikoliv náležitou a nepovažuje důvody žalobkyně za takové, aby jí bránily dostavit se řádně k ústnímu jednání, nota bene je možností advokáta, aby za sebe ustanovil pro toto jednání zástupce, jako to ostatně uvádí v plné moci, proto bude věc projednána v nepřítomnosti obviněné v souladu s § 74 zákona o přestupcích“.

[13] Řidič do protokolu uvedl, že před nehodou viděl nákladní vozidlo a chtěl na jeho řidiče zamávat, aby jej následoval, nedokázal říct, zda žalobkyně brzdila, žalobce uvedl, že se domnívá, že v době střetu už stál. Po nehodě řidič s autem couvl, asi o metr, víc ne. Vedle žalobkyně seděla ještě nějaká starší paní. Přišel za nimi řidič nákladního vozidla, se kterým se řidič znal, a uvedl, že se nediví, že se srazili, protože žalobkyně jela rychle. Žalobkyně uvedla, že se lekla nákladního vozidla, to však nestálo v cestě. Žalobkyně začala vypisovat formulář o nehodě, pak dojel majitel toho vozidla, uvedl, že viníkem nehody je řidič a zavolal policii. Řidič připustil, že na nehodě má nějaký podíl, ale rozhodně ji nezpůsobil, z větší míry ji způsobil žalobkyně, protože jela rychleji a v protisměrné části vozovky.

[14] Nato bylo vydáno 16. 11. 2010 rozhodnutí, kterým byli uznáni vinnými ze shora specifikovaných přestupků jak žalobkyně, tak řidič R. M.. V něm zopakoval správní orgán své stanovisko k nepřítomnosti žalobkyně u projednání přestupku (viz bod 12 rozsudku). Správní orgán I. stupně uvedl, že průběh dopravní nehody, dopravní situace v místě dopravní nehody a zjištěné stopy v místě dopravní nehody dostatečně dokumentuje protokol o nehodě, plánec místa dopravní nehody a fotodokumentace zpracované policejním orgánem na základě ohledání místa nehody. S ohledem na zákryt tvořený hustým lesnatým porostem zasahujícím těsně až do blízkosti komunikace není za oblouk zatáčky vidět a proto je třeba dbát zvýšené opatrnosti, aby svou jízdou řidiči nikoho neohrozili a přizpůsobit rychlost jízdy místu a tomu, že zde lze předvídat protijedoucí vozidlo. Správní orgán I. stupně vzal za prokázané, že vozidlo řidiče nestálo v místě nehody a uvedl, že podle policejního orgánu přemístění vozidla nemělo zásadní význam ve vztahu k směrové pozici vozidla v místě střetu. Z polohy vozidla řidiče správní orgán vyvodil trajektorii pohybu, kdy se vozidlo nacházelo pravou částí jeden metr od okraje vozovky, což znamená, že vozidlo řidiče zasahovalo 40 cm do protisměrné části vozovky. U vozidla žalobkyně dospěl správní orgán k závěru, že toto vozidlo se při jízdě pohybovalo výrazně v protisměrné části vozovky. Ani brzdění a výrazné vybočení vpravo při rychlosti vozidla žalobkyně nebylo dostatečně účinné k odvrácení nehody. Vozidlo žalobkyně ujelo po střetu ještě vzdálenost 2 metry. Po vyhodnocení důkazů správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že přestupku se dopustili oba řidiči, výrazněji porušila své povinnosti žalobkyně. Oběma řidičům byla uložena stejná pokuta.

[15] V odvolání brojila žalobkyně proti tomu, že správní orgán neprovedl dokazování, jako důkazy použil pouze podklady pro rozhodnutí, které nebyly hodnoceny, rozhodnutí neobsahuje okolnosti a myšlenkové pochody, které vedly k výroku, odůvodnění správního orgánu je jen opisováním výpovědí obviněného řidiče a konstatováním obsahu spisu. Rozhodnutí je nepřezkoumatelné, protože závěr, že žalobkyně výrazněji porušila povinnosti, není nijak vysvětlen. Vývod správního orgánu, že vozidlo žalobkyně ujelo po střetu ještě dva metry, je v rozporu s tvrzeními obou obviněných. Správní orgán pochybil, když nehodnotil důvěryhodnost tvrzení řidiče. Ten uvedl, že před nehodou nepršelo, ale z dokumentace policie vyplývá opak. Dále jsou v rozporu tvrzení řidiče při podání vysvětlení a při ústním jednání (reakce ihned před nehodou); tzn. že se liší výpověď řidiče při podání vysvětlení a ústním jednání a jsou v rozporu s dokumentací. Řidič nemohl vidět žalobkyni vzhledem k popisu místa na 10 metrů. Proto žalobkyně shledala výpověď řidiče jako nevěrohodnou a proto neměla být brána v potaz. Žalobkyně namítla, že zatáčka má ostřejší úhel zatáčení než jak je uvedeno v plánu. K tomu navrhla důkaz přiloženým plánkem zatáčky. Navíc šířka silnice není 4,2 m, ale je proměnlivá, což dokazuje plánec (č.l. 10 spisu žalovaného). Správní orgán přehlédl to, že následkem nárazu došlo k pootočení vozidla směrem doprava k podélné ose, proto se zadní část vozidla dostala blíže středu vozovky. Sílu nárazu dokumentuje i značné poškození geometrie přední nápravy, což nebyla policie schopná na místě zjistit. Jako důkaz navrhla žalobkyně výslech majitele vozidla Ing. Josefa Popelky. Protože se žalobkyně nemohla zúčastnit jednání 16. 11. 2010, odvolací orgán by měl provést navrhované důkazy a provést výslech žalobkyně. Žalobkyně napadla to, že správní orgán I. stupně neprovedl žádné dokazování, kterým by uvedené pochybnosti odstranil a zjistil všechny okolnosti ve prospěch

i neprospěch žalobkyně, podle žalobkyně nebylo spáchání přestupku prokázáno, nespáchala jej a v případě pochybností měl správní orgán postupovat podle zásady *in dubio pro reo*.

[16] V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný s odkazem na § 50 odst. 1 správního řádu vysvětlil, že podkladem pro vydání rozhodnutí nemusí být jen důkazy, ale prakticky cokoli, co má nějakou vypovídací hodnotu, může přispět ke zjištění stavu věci a bylo získáno v souladu se zákonem. Ohledně definice důkazu citoval žalovaný § 51 správního řádu. Proces dokazování tvoří navrhování důkazů, jejich provádění a hodnocení. Žalovaný vyjmenoval důkazy v souzené věci a odmítl námitku žalobkyně, že by správní orgán I. stupně neprovedl řádně hodnocení důkazů a nerozvedl je v odůvodnění, přičemž s jeho závěry se žalovaný ztotožnil a nespáčil v nich žádné rozpory. Námitku žalobkyně, že není jasné, z čeho vyvodil správní orgán I. stupně závažnější porušení povinností u žalobkyně, žalovaný citoval postavení vozidla žalobkyně a to, že pojelo ještě o dva metry po střetu. S tím žalovaný souhlasil, protože z fotodokumentace je zřejmé, že střepy ze světel se nacházely u zadního kola vozidla žalobkyně a zde došlo ke střetu. Tento závěr je v souladu se stopami a výpovědí řidiče. Z uvedeného a závěrů správního orgánu I. stupně je zřejmé, že vozidlo žalobkyně jelo výrazně v protisměru. Námitku žalobkyně o nevěrohodnosti řidiče žalovaný odmítl, byť určité nejasnosti v jeho výpovědích jsou. Ty lze přičíst časovému odstupu mezi podáním vysvětlení a výpovědi u projednání. Řidič má nezadatelné právo hájit se jakýmkoliv způsobem a správní orgán I. stupně nevycházel pouze z jeho výpovědi. K dalším námitkám žalovaný uvedl, že plánec nebyl jediným podkladem, ze kterého dokazování vycházelo, a z pořízené fotodokumentace není pochyb o průběhu dopravní nehody. Tvzení žalobkyně, že po nárazu došlo k otočení jejího vozidla, nemá oporu ve spisovém materiálu. Navíc o tom nevypovídají žádné stopy. Naopak, střepy od zadního kola vozidla žalobkyně zcela potvrzují, že ke střetu došlo v tomto místě, odkud ještě vozidlo ujelo dva metry. Kdyby došlo k pootočení vozidla, byly by na silnici stopy od kol. K námitce o proměnlivé šířce vozovky žalovaný uvedl, že v místě střetu byla šířka komunikace 4,2 m. Žalovaný se ztotožnil i s posouzením omluvy k jednání, jelikož advokát se může dát zastoupit jiným advokátem či koncipientem a navíc zmocněnec ani omluvu řádně nedoložil. Žalovaný uzavřel, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně a napadené závěry odpovídají těmto zjištěním.

[17] Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

[18] Krajský soud se zabýval nejdříve žalobní námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. V souzené věci se žalovaný vůbec nevypořádal s návrhem žalobkyně na dokazování výslechem majitele vozidla, které řídila žalobkyně, Ing. J. P.. Tento návrh byl učiněn tak, že k bodu 7 článku III odvolání žalobkyně k tvrzení o nárazu, jeho síle a poškození geometrie vozidla žalobkyně uvedla po skončení tvrzení v odstavci samostatně tuto formulaci: „Důkaz: Výslech majitele vozidla pana Ing. J. P., bytem O. 28, 798 566 H.“. Žalovanému lze dát zapravdu, že tato formulace není obvyklá v písemnostech určených správnímu orgánu, ale spíše soudu. Přesto však soud konstatuje, že tato formulace je jednoznačným a jasným návrhem na dokazování. Proto si soud položil otázku, zda to, že žalovaný neuvedl v napadeném rozhodnutí, proč tento důkaz neprovedl, má vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. A dospěl k závěru, že v kontextu souzené věci tato vada nezákonnost způsobila. Skutečnost, že se žalovaný nevypořádal se všemi námitkami

a návrhy účastníka, způsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí pro nedostatek důvodů.

[19] Podle § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.*

[20] Z výše uvedeného se podává, že se žalovaný musí s každou námitkou a každým návrhem účastníka řízení vypořádat. V případě návrhu na dokazování jsou možnosti dvě: buď správní orgán důkaz provede anebo zdůvodní, proč jej neprovedl. Z napadeného rozhodnutí není zjevné, kterou alternativu žalovaný zvolil a z jakých důvodů. Protože nelze předjímat, jaké informace přinese výslech svědka, soud konstatuje, že tento důkaz měl být proveden. Ve věci nebylo odborným posouzením vůbec zjišťován skutkový stav a ve správním řízení kromě čtení podkladů rozhodnutí pořízených před zahájením správního řízení, nadto nikoli ihned po nehodě, nebyl bezprostředně zjišťován téměř vůbec (vyjma výsledku řidiče). Teprve po provedení navrženého výslechu svědka o poškození vozidla (a po případném provedení dalších důkazů), je možné posoudit, zda již byl řádně zjištěn skutkový stav či nikoliv. Povinnost žalobkyně uvádět, co chce navrženým důkazem prokázat, nevyplývá z žádného zákonného ustanovení, to si může nebo nemusí správní orgán vyjasňovat, ovšem v souzené věci je z odstavce předcházejícího označení navrhovaného důkazu zjevné, že se týká poškození vozidla a jeho geometrie, ke kterému se majitel vozidla měl vyjádřit. Tento výslech by současně byl důkazem k příčinám nehody.

[21] V případě tzv. opomenutého důkazu jde o vadu řízení, která zatíží rozhodnutí správního orgánu jednak nepřezkoumatelností, jednak neústavností (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2010, č. j. 6 Ads 30/2010–56 a tam citovanou judikaturu). Argumentace žalovaného k návrhu na důkaz až ve vyjádření k žalobě není dostačující (podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, čj. 8 Afs 66/2008-71, obdobně platí, že *nevypořádá-li se správní orgán v souladu s § 50 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v rozhodnutí o odvolání se všemi odvolacími námitkami, zatíží tím své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Tuto vadu nelze zhojit vyvrácením odvolacích námitek ve vyjádření k žalobě, příp. v kasační stížnosti*).

[22] Námitku opomenutého důkazu tedy shledal soud důvodnou.

[23] Další okruh námitek žalobkyně směřuje proti tomu, že projednání přestupku nebylo odročeno, žalobkyně ani její právní zástupce neměli možnost se projednání zúčastnit a vyjádřit se ve věci a k podkladům rozhodnutí. Námitku o porušení práva na obhajobu soud shledal v kontextu souzené věci důvodnou, protože bylo porušeno právo žalobkyně na spravedlivý proces, právo na obhajobu (včetně práva na právní pomoc), právo vyjádřit se ve věci před správním orgánem tak, aby byla při dokazování naplněna zásada bezprostřednosti dokazování, a aby se

žalobkyně mohla před vydáním seznámit s podklady rozhodnutí, případně navrhnout další důkazy, a ke všem podkladům se vyjádřit.

[24] Soud konstatuje, že v souzené věci žalobkyně neměla možnost před správním orgánem vůbec vypovídat. Právo na spravedlivý proces je jedním ze základních práv a plyne jednak z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, jednak z vnitrostátních předpisů různé právní síly (např. z čl. 90 a 95 Ústavy ČR, LZPS, § 2 - § 8 a § 36 odst. 1 – 3 správního řádu, § 73 a § 74 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích).

[25] Právo na spravedlivý proces zakotvuje např. Všeobecná deklarace lidských práv z roku 1948 (čl. 10; v čl. 11 je upravena presumpce nevinny), Listina základních práv a svobod EU, čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [srov. MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 576 s., zejména strany s. 62 - minimální požadavky spravedlivého procesu ve správním řízení, s. 323 dopad výkladu Evropské úmluvy, zejména jejího čl. 6 a 7, na správní trestání a požadavek jednotného výkladu – tzn. vztahení na zákon o přestupcích, jinými slovy odůvodnění použití čl. 6 Úmluvy na řízení o přestupcích, s. 340 k právu nepřispívat k vlastnímu obvinění a odkaz na nálezy I. ÚS 1849/08 ze dne 18. 2. 2010, s. 362 a násl. k přiměřenému času a možnosti k přípravě své obhajoby, zakotvenému v čl. 6 odst. 3 písm. a) Evropské úmluvy LPZS, v čl. 14 odst. 3 písm. b) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech („MPOPP“), v komentáři Výboru pro lidská práva EK bodě 9 a čl. 40 odst. 3 LZPS].

[26] Ohledně potřebného času na obhajobu srov. s. 364 a násl. citované publikace a odkaz na rozhodnutí Evropské komise pro lidská práva o nepřijatelnosti J. J. M. proti Spojenému království ze dne 3. 10. 1972, stížnost č. 4681/70, kde podle Komise měl ustanovený advokát požádat o odročení, což neudělal a v tom spatřila komise porušení práva na obhajobu; klíčový je případ Chodorkovskij proti Rusku č. 2, v němž rozhodl Evropský soud pro lidská práva o částečné přijatelnosti (Chodorkovskij dostal na prostudování spisu o 55 000 stranách 22 pracovních dnů) – viz rozhodnutí ESLP ze dne 8. 11. 2011, stížnost č. 11082/06 (s. 372 citované publikace).

[27] Právo na obhajobu zahrnuje právo na právní pomoc, právo hájit se sám, právo na to, aby obhajoba mohla být účinná a právo na to vybrat si obhájce (s. 383 a 384 cit. publikace). Z čl. 6 odst. 3 písm. c) Evropské úmluvy plyne právo, aby byla obhájci umožněna účast při jednotlivých úkonech řízení a pokud je toto právo omezeno, tak to musí být přiměřené; porušením tohoto práva může být neodročení jednání (srov. nálezy Ústavního soudu ČR ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 2448/08). Pokud se obhájce nedostaví k úkonu, má mít sám obviněný možnost se ho zúčastnit (trestní věc, kdy advokát nepožádal o odročení, ale výsledku svědka se zúčastnil obviněný, nevede k porušení práva na obhajobu - srov. nálezy IV. ÚS 282/2000 ze dne 16. 8. 2001).

[28] Právo žalobkyně vyslýchat svědky zahrnuje jak právo vyslýchat řidiče, tak navrhnout sama důkaz(y) svědeckou výpovědí a jinými. Žalobkyně neměla možnost klást řidiči R. M. žádné dotazy během celého řízení a tím bylo porušeno její právo rovnosti zbraní. Podle § 7 odst. 1 správního řádu *dotčené osoby mají při uplatňování*

svých procesních práv rovné postavení. Správní orgán postupuje vůči dotčeným osobám nestranně a vyžaduje od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou. Rovnost je zahrnuta např. i v čl. 6 odst. 3 písm. d) Evropské úmluvy LZPS a čl. 14 odst. 3 písm. e) MPOPP (s. 389 a násl. cit. publikace).

[29] Na okraj lze poznamenat, že proti "zprocesňování" důkazů označených jako „úřední záznam“ a „místní šetření“ se postavil Ústavní soud například ve svém nálezu II. ÚS 268/03 ze dne 3. 11. 2004 a označil to jako obcházení spravedlivého procesu (s. 385 a násl. cit. publikace). V souzené věci byla takto nahrazena výpověď žalobkyně před správním orgánem I. stupně čtením podání vysvětlení Policii ČR.

[30] Podle § 73 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. *občan je obviněným z přestupku, jakmile správní orgán učinil vůči němu první procesní úkon. Na takového občana se hledí, jako by byl nevinný, pokud jeho vina nebyla vyslovena pravomocným rozhodnutím.*

[31] Podle § 73 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. *obviněný z přestupku má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, uplatňovat skutečnosti a navrhnout důkazy na svou obhajobu, podávat návrhy a opravné prostředky. K výpovědi ani k doznání nesmí být donucován.*

[32] Podle § 74 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb. *o přestupku koná správní orgán v prvním stupni ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu.*

[33] Spornou v souzené věci je výklad neurčitého právního pojmu „*bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu*“. Výklad neurčitého právního pojmu lze provést za použití správního uvážení. Podle § 78 odst. 1 věty druhé s. ř. s. *pro nezákonnost zruší soud napadené rozhodnutí i tehdy, zjistí-li, že správní orgán překročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo jej zneužil*. V souzené věci soud zjistil, že správní orgány překročily zákonem stanovené meze správního uvážení. Mezi správního uvážení jsou především právní řád samotný, pravomoc a působnost správních orgánů, principy správního řízení, veřejný zájem, účel a cíl správního řízení (srov. Soňa Skulová: *Správní uvážení. Základní charakteristika a souvislosti pojmu*. Masarykova univerzita Brno, 2004). Při subsumpci zjištěného skutkového stavu pod vybrané právní normy, které správní orgán aplikuje, je povinen správní orgán uvážení použít v souladu se zákonem, včetně zásad správního řízení i obecně uznávaných právních zásad, včetně ústavních a těch, které vyplývají z právní teorie i evropského a mezinárodního práva. V souzené věci správní orgány překročily při vydání rozhodnutí o přestupku (přičemž rozhodnutí správního orgánu I. i II. stupně tvoří jeden celek) při výkladu uvedeného pojmu meze správního uvážení. Jednak není z napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení zjevné, zda správní orgány podřadily omluvu zástupce žalobkyně pod pojem „náležitá omluva“ nebo „důležitý důvod“, tedy který z alternativně stanovených pojmů vykládaly anebo zda oba. V každém případě argumentaci, že se advokát mohl nechat zastoupit jiným advokátem či koncipientem, je nepodložená, vytržená z kontextu a nezohledňuje souzenou věc, neboť právě uvedeným výkladem došlo k porušení celé řady již citovaných práv žalobkyně. Správní orgány se vůbec nezabývaly tím, zda zástupce žalobkyně má koncipienty, zda mohl být advokát

zastupitelný s ohledem na souzenou věc, zda je fakticky možné, aby mohl věc předat svému zástupci a to vše při zohlednění doby, která plynula od doručení předvolání a udělení plné moci a zbývající do projednání přestupku. Každý proces zahrnuje komunikaci a pokud v době od doručení předvolání (5. 11. 2010 - zásilka byla uložena 3. 11. 2010) a udělení plné moci (12. 11. 2010) do nařízeného jednání (16. 11. 2010), která byla velmi krátká (celkem týden), správní orgán žalobkyni ani jejímu zástupci nesdělil, že omluvu neakceptuje, jde o porušení práva. Mezi doručením plné moci správnímu orgánu I. stupně byly 4 kalendářní dny, z toho dva pracovní. Přitom telefon advokátní kanceláře byl na podání doručeném faxem uveden, stejně jako telefon žalobkyně v oznámení přestupku. Takový postup rozhodně nepředstavuje dobrou správu a řádný a spravedlivý proces, to vše na půdorysu celého souzeného případu.

[34] Soud konstatuje, že uvedený výklad podává nikoli obecně, ale právě v kontextu souzené věci, a je si vědom, že účastníci přestupkových řízení v praxi obstruují a zneužívají procesního práva. Jak však již judikoval, zneužití práva je institut, pro jehož naplnění je třeba splnit několikastupňový test, zejména vysvětlit, že byl shledán úmysl zneužít právo (subjektivní stránka) za účelem získání výhody a bylo zjištěno vytvoření umělé situace za tímto účelem (objektivní stránka - podrobněji viz např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 76 A 3/2011 s odkazy na příslušnou literaturu).

[35] V řízení o přestupcích platí subsidiárně správní řád, podle jehož § 36 odst. 1 *nestanoví-li zákon jinak, jsou účastníci oprávněni navrhnout důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí; správní orgán může usnesením prohlásit, dokdy mohou účastníci činit své návrhy.* Podle § 36 odst. 2 správního řádu **účastníci mají právo vyjádřit v řízení své stanovisko.** Pokud o to požádají, poskytne jim správní orgán informace o řízení, *nestanoví-li zákon jinak.* Podle § 36 odst. 3 správního řádu *nestanoví-li zákon jinak, **musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí**; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.* Jinými slovy: tam, kde se neaplikují shora citované § 73, resp. § 74 zákona o přestupcích, platí v tomto bodě citovaná ustanovení správního řádu.

[36] Posoudit důvody odročení jednání je v kompetenci správního orgánu; přitom však musí mít na zřeteli práva účastníků řízení, k nimž nepochybně patří projednání věci v jejich přítomnosti nebo v přítomnosti jejich zástupců (čl. 6 Úmluvy o ZLPS).

[37] Nutno ovšem dodat, že žalovaný správně poukazuje na to, že zde je i možnost, aby se advokát nechal zastoupit jiným advokátem nebo koncipientem. V každé věci však musí správní orgán (případně v soudním řízení soud) posuzovat všechny okolnosti tak, aby nedošlo k nepřiměřenému zkrácení práv účastníka řízení na spravedlivý proces, na jeho obhajobu a právní pomoc. Ve správním trestání je tento požadavek naléhavý z vícero důvodů (od potrestání v případě souzeného přestupku sice lze upustit, avšak jednou projednanou věc již nelze znovu projednávat; v případě řádného zjištění skutkového stavu a zjištění, že jde o přestupek jiný – takový, kde škoda převyšuje 100.000 Kč, by došlo k odečtu 7 bodů v evidenci řidiče; v případě záznamu přestupku do evidence přestupků by jeho

zjištění mělo vliv na trestání v budoucnu; nadto platí princip presumpce nevinny). V souzené věci odhadla Policie ČR v den spáchání přestupku škody na 30.000 Kč a 7.000 Kč, avšak s upozorněním, že jde o zcela orientační odhad. Podle podání vysvětlení žalobkyně byla odhadnuta servisem oprava vozidla, které řídila, na 115.000 Kč.

[38] V souzené věci projednání přestupku bylo zahájeno 16. 11. 2010 v 9 hodin výsledkem řidiče R. M., jednání skončilo v 10.50 hodin. Ve spise je písemná omluva a žádost o odročení žalobkyně zařazena před protokolem. Podle spisu správní orgán nedal žalobkyni ani jejímu právnímu zástupci žádným způsobem vědět o tom, že omluvu neuznal a že vydá rozhodnutí bez jejich vyjádření. Žalobkyně tedy oprávněně očekávala, že ji zástupce zastoupí, že má právo na právní pomoc, které je ve správním řádu upraveno toliko v § 32 a § 33, a nikoli, že nebude mít už žádnou možnost navrhnout důkazy a vyjadřovat se ve věci.

[39] Následkem uvedeného jednání správního orgánu I. stupně tento rozhodoval pouze na základě verzí nehody, které vyplývaly z podání vysvětlení obou účastníků nehody a dále z výsledku u správního orgánu I. stupně, který podal R. M.. Žalobkyně na jeho tvrzení před správním orgánem neměla v řízení v prvním stupni vůbec možnost reagovat a svou verzi neměla možnost před správním orgánem ústně vůbec předestříti, doplnit, upřesnit, podpořit, rozvinout a případně i upravit či změnit.

[40] Uvedeným postupem byla porušena práva žalobkyně vyplývající i z citovaných ustanovení zákona o přestupcích a správního řádu a důsledku toho i legitimního očekávání žalobkyně.

[41] Pro řidiče i žalobkyni výpověď byla současně obhajobou, tudíž nelze žádnou použít bez dalšího. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2009, č. j. 1 Afs 19/2009 – 57, *„obviněný ve své výpovědi může uvádět i nepravdu. Jak totiž uvedl již bývalý NS ČSSR (rozsudek ze dne 29. 10. 1968, sp. zn. 5 Tz 71/68, publ. pod č. 25/69 Sb. NS - trestní, s. 373-376), obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k doznání a to ani nepřímo. Nepravdivá výpověď sledující cíl, aby osoba, která vypovídá, neprozradila svou trestnou činnost, je ve skutečnosti součástí obhajoby (s. 375).“*

[42] Projednáním přestupku tak, že okolnosti ve prospěch a neprospěch žalobkyně byly zjištěny jen z verze příběhu, který podala žalobkyně pouze při vysvětlení Policii ČR, a jinak správní orgán skutkový stav zjistil ze dvou různých výsledků řidiče (podání vysvětlení a výpověď svědka), byla porušena zásada bezprostřednosti dokazování (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2009, č. j. 1 Afs 19/2009 – 57). Žalobkyně vůbec ve věci nebyla správním orgánem vyslechnuta, dokazování proběhlo pouze na základě záznamů (vč. podání vysvětlení řidičky i řidiče) a fotografií Policie ČR a ve správním řízení výpovědi řidiče, žádné další dokazování provedeno nebylo, přestupek nebyl projednán v přítomnosti žalobkyně či jejího zástupce a žalobkyně se sama nebo jeho prostřednictvím nemohla před vydáním rozhodnutí ve věci před správním orgánem vůbec vyjádřit; možnost vyjádřit se a seznámit s podklady rozhodnutí musí mít obviněný skutečně a materiálně, nikoli jen formálně a také takto musí mít prostor pro navržení důkazů; v souzené věci sice žalobkyně navrhla důkazy v rámci odvolání, žalovaný návrh na dokazování však fakticky v odvolacím řízení odmítl. Žalobkyně neměla vůbec

možnost seznámit se s podklady rozhodnutí ani u žalovaného, stejně jako se k nim vyjádřit.

[43] Soud rovněž konstatuje, že v přestupkovém (trestním) řízení v případě nehody je klíčové zjištění její příčiny a že z úřední praxe je mu známa obvyklá praxe správních orgánů, kdy při nezjištění brzdných stop (většinou z důvodu mokré vozovky apod.; či z důvodu, že nebyla k dispozici tzv. černá skříňka se záznamem rychlostí vozidel) lze posoudit příčiny nehody z postavení vozidel a jejich mechanických poškození (srov. mj. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 5 As 41/2006). To je však otázka odborného posouzení a pokud jde o potřebu takové míry odbornosti, ke které není správní orgán oprávněn, je třeba, aby požádal o odborné posouzení. Podle citovaného rozsudku platí také tzv. princip omezené důvěry, podle kterého není povinností účastníka silničního provozu automaticky počítat s porušením povinností jiným účastníkem silničního provozu.

[44] V souzené věci šlo o dopravní nehodu a při objasňování jejích příčin nebyli vyslýcháni nestranní a nezávislí svědkové. Proto tu proto sobě stojí dvě verze příběhu a je na správních orgánech, aby posoudili s ohledem na okolnosti věci jejich pravděpodobnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 7 As 4/2011-79). V souzené věci nestranné posouzení věci správními orgány narušuje způsob provedení řízení, popsany výše. Tak došlo i tomu, že rozhodnutí byla pro žalobkyni jednoznačně překvapivá.

[45] Z výše uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[46] Vzhledem k tomu, že soud rozhodl věc meritorně přednostně, nerozhodoval již o návrhu na odkladný účinek, neboť to již pozbylo smyslu.

[47] V dalším řízení žalovaný posoudí opětovně odvoláním napadené rozhodnutí a uváží, zda upustit od potrestání či vést další jednání a vypořádat se s návrhy a námitkami žalobkyně a jakým způsobem. Žalovaný je vázán právním názorem soudu o tom, že omluva žalobkyně z jednání 16. 11. 2010 byla důvodná a náležitá za situace, kdy správní orgán řádně nezjistil, zda jejím neakceptováním nedojde k nepřiměřenému zkrácení práv žalobkyně a včas žalobkyni ani jejího právního zástupce nevyrozuměl o tom, že ji neakceptuje, a že žalobkyně musí dostat v řízení faktickou možnost navrhnout důkazy, vyjádřit se ve věci, seznámit se s podklady pro vydání pro rozhodnutí a vyjádřit se k nim.

[48] Pro úplnost soud obecně dodává, že upuštění od potrestání či jiné skončení řízení bez toho, aby bylo ve věci meritorně rozhodnuto, znamená pouze, že stát nemusí paternalisticky v případech, kde neshledá veřejný zájem, řešit spory převážně soukromoprávního charakteru. To je však na uvážení správních orgánů.

[49] V souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože v něm nebyl úspěšný. Úspěšné žalobkyni přiznal soud náhradu nákladů řízení, které zjistil ze spisu. Ty spočívají v náhradě za zaplacený soudní poplatek ve výši 2.000 Kč a odměně za právní zastoupení, spočívající v odměně za dva úkony právní služby podle § 9 odst. 2 ve spojení s § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v částce 2 x 2.100 Kč

a dvakrát režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši $2 \times 300 = 600$ Kč, tj. celkem na odměně za zastupování a náhradách (mimo soudní poplatek) 4.800 Kč; k této částce náleží podle § 57 odst. 2 s. ř. s. daň z přidané hodnoty ve výši 960 Kč. Celkem náklady řízení činí 7.760 Kč (4.800 + 960 + 2.000 Kč). Repliku soud jako další úkon odměny za právní zastoupení neuznal, protože v ní nebylo uvedeno nic, co by již nebylo obsaženo v žalobě a co by mohlo změnit rozhodnutí soudu, a souhlas s řízením bez jednání lze udělit i konkludentně.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Olomouci dne 10. 9. 2011

JUDr. Martina Radkova
samosoudkyně